

Fråga om en arbetslöshetskassa är skyldig att kommunicera inhämtade uppgifter i ett ersättningsärende med den sökande

---

Anmälan

I en skrivelse till JO framförde AA klagomål mot Akademikernas erkända arbetslöshetskassa, AEA. Han var kritisk bl.a. till att kassan hade inhämtat uppgifter från hans handledare vid universitet och lagt dessa till grund för sitt beslut att avslå hans ansökan om arbetslöshetsersättning, utan att kommunicera uppgifterna med honom.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades från kassan och dess akt i ärendet lånades in. Därefter remitterades anmälan till Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, för utredning och yttrande angående frågan huruvida kassan borde ha kommunicerat de uppgifter som inhämtades från AA:s handledare med AA innan beslut fattades i ärendet.

Av AMS yttrande framgick följande.

Ärendet

AMS har inhämtat yttrande och utredning från AMS Försäkringsenhet. Försäkringsenheten har erhållit yttrande och handlingar från arbetslöshetskassan. Arbetslöshetskassor är inte myndigheter. Till kassorna, som är privata organ, har genom lagen om arbetslöshetsförsäkring överlämnats förvaltningsuppgift med stöd av 11 kap. 6 § regeringsformen.

Handläggningen av ärenden inklusive handläggningen inför beslutsfattande rörande arbetslöshetsförsäkring innebär myndighetsutövning, jfr beslut av JO i ärende 780-2000.

Arbetslöshetskassorna omfattas inte av förvaltningslagen, eftersom de inte är myndigheter.

I regelbok för arbetslöshetskassor (en handbok upprättad av Försäkringsenheten hos AMS, innehållande bl.a. kommentarer till lagregler och föreskrifter) uppslag 17, med rubriken Anmälan om arbetslöshet och ansökan om ersättning m.m., 47–48 §§ ALF, anges som kommentar till 47 §, sidan 6, att förvaltningslagen inte är tillämplig på kassorna. Det anges sedan att regeln i 7 § förvaltningslagen som avser allmänna krav på handläggningen av ärenden bör vara vägledande även för arbetslöshetskassorna i deras myndighetsutövning.

I kommentar, samma uppslag sidan 7, anges att inkomna handlingar

bör snarast gås igenom för att handläggningstiden skall kunna hållas kort. Därefter anges ”Begäran om komplettering respektive kommunikering av material, som tillförts ärendet av annan än den sökande, bör göras omedelbart efter att det bedömts behövt.”

Vidare anges ”Vid begäran om komplettering, liksom vid kommunikering, bör viss tid sättas ut inom vilken svar skall ha inkommit. Samtidigt anges att beslut kommer att fattas på det material som finns, om den sökande inte hör av sig inom utsatt tid.”

Bedömning

I 17 § förvaltningslagen anges att ett ärende inte får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock avgöra ärendet utan att så har skett bl.a. om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövlige eller om avgörandet inte kan uppskjutas.

I AA:s ärende hade inte något undantag från kommunikeringsskyldigheten förelegat, om kassan hade varit bunden av förvaltningslagen, eftersom beslutet gick AA emot och uppgiften inte saknade betydelse. Vidare var det inte angeläget ur kassans synpunkt att så snabbt som möjligt avgöra ärendet.

Kommentarerna i Regelbok för arbetslöshetskassor är inte några bindande handlingsnormer för arbetslöshetskassorna. De kommentarer om handläggningen som ges skall ses som råd och stöd.

I AA:s ärende har kassan underlåtit att kommunicera uppgiften från handledaren med honom. Enligt kommentarerna i Regelboken borde kommunikering ha skett.

AMS anser att det är viktigt att den enskilde får del av allt det underlag som har betydelse för beslutet för arbetslöshetskassans beslut i ett ersättningsärende. Underlaget skall den enskilde få del av innan kassan fattar sitt beslut. Den enskilde skall inte behöva begära omprövning hos kassan av beslutet alternativt överklaga beslutet till länsrätten på grund av ofullständig eller utebliven kommunikering. Den enskilde orsakas i sådana fall extra besvär och tidsutdräkt.

Till yttrandet var fogat bl.a. yttranden från Arbetsmarknadsstyrelsens försäkringsenhet och Akademikernas arbetslöshetskassa. Av det förstnämnda yttrandet framgick bl.a. följande.

Det finns inga uttryckliga regler om arbetslöshetskassornas kommunikeringsskyldighet i ärenden av det aktuella slaget. Förvaltningslagens bestämmelser är inte direkt tillämpliga på arbetslöshetskassornas handläggning eftersom de inte är myndigheter. Förvaltningslagens handläggningsregler, däribland reglerna om kommunikeringsskyldighet, bör emellertid vara vägledande för kassorna i deras handläggning.

Uppgifterna från AA:s handledare hade betydelse för AA:s ansökan om arbetslöshetsersättning. Kassan borde ha underrättat honom om uppgifterna och gett honom möjlighet att yttra sig över dessa innan beslut fattades. Då uppgifterna framgick av motiveringen till arbetslöshetskassans avslagsbeslut kunde AA emellertid bemöta dessa i sin begäran om omprövning. Kassans omprövningsbeslut, som fattades kort därefter, innebar att kassan upphävde sitt tidigare beslut och beviljade AA sökt arbetslöshetsersättning.

AA kommenterade remissvaret.

I beslut den 25 februari 2004 anförde *JO Berggren* följande.

Bedömning

Arbetslöshetskassorna utgör inte myndigheter och är därför inte, som AMS också påpekat, skyldiga att följa förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser i sin ärendehandläggning. AMS försäkringsenhet konstaterar i sitt remissvar att förvaltningslagens handläggningsregler, däribland reglerna om kommuniceringsskyldighet, dock bör vara vägledande för kassorna i deras handläggning. Detta framgår även av kommentarerna i "Regelbok för arbetslöshetskassor", en handbok upprättad av försäkringsenheten. Handbokens kommentarer är inte bindande men skall ses som råd och stöd för kassorna. AMS konstaterar i sitt svar dels att det inte rått någon tvekan om att uppgifterna skulle ha kommunicerats om förvaltningslagen varit tillämplig, dels att de enligt kommentarerna i regelboken borde ha kommunicerats. Även försäkringsenheten anser att kassan borde ha kommunicerat uppgifterna innan beslut fattades.

Även om arbetslöshetskassorna inte är skyldiga att följa förvaltningslagens regler bör dessa såsom nyss redovisats vara vägledande för kassorna. Jag har i ett tidigare beslut (den 20 december 2002, ärende 4448-2000) uttalat mig i en närliggande fråga, nämligen arbetslöshetskassornas skyldighet att motivera sina beslut. Jag ansåg det självklart att kassorna, som genom lagstiftning ålagts myndighetsutövning, skulle motivera sina beslut. Jag finner det lika självklart att kassorna i ersättningsärenden i enlighet med regleringen i 17 § förvaltningslagen skall kommunicera de uppgifter som tillförts ett ärende innan det avgörs. Liksom AMS anser jag att det är viktigt att den enskilde får del av det underlag som har betydelse för arbetslöshetskassans beslut i ersättningsärenden innan kassan fattar sitt beslut. Det är inte rimligt att den enskilde skall behöva begära omprövning eller överklaga ett beslut för att få möjlighet att föra fram sina synpunkter.

Sammanfattningsvis ser jag mycket allvarligt på kassans handlande framför allt mot bakgrund av att de uppgifter som tillfördes ärendet av AA:s handledare var avgörande för kassans beslut. Eftersom beslutet gick AA emot borde det stått klart för kassan att AA skulle ha fått möjlighet att bemöta uppgifterna.

Vad som kommit fram i övrigt föranleder inga uttalanden eller åtgärder från min sida.

Med den kritik som ligger i det nyss sagda avslutas ärendet.

Jag översänder ett exemplar av detta beslut till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring för kännedom.